

Jedynе pismo polskie w Brazylii

Słowo rektora

Czcigodni Księża, Drogie Siostry, Szanowni przedstawiciele społeczności polonijnej! Z dużą satysfakcją przekazuję do Waszych rąk kolejny numer „Echa Polonii Brazylijskiej”. Mam nadzieję, że treść obecnego numeru wzbudzi Wasze zainteresowanie wydarzeniami,

jakie miały miejsce wśród nas. Ze względu na wielość informacji i zamieszczonych zdjęć nie będę dokonywał prezentacji tytułów poszczególnych artykułów. Mam nadzieję, że niniejszy periodyk przyniesie Wam Drodzy Czytelnicy trochę wiadomości z życia naszej wspólnoty polonijnej, jak też działalności misyjnej Polek i Polaków posługujących w Kościele w Brazylii.

Zapraszam do współpracy przy redagowaniu i wydawaniu tego jedynego pisma polskojęzycznego w Brazylii i z serca życzę przyjemnej lektury! *Ks. Zdzisław MALCZEWSKI SChr*

**Biskup Wiesław
LECHOWICZ**

Warszawa, 1 lipca 2015 r.

Czcigodny Księżu!

Światowe Dni Młodzieży kierują wzrok duszpasterzy polskich emigrantów na tych, od których zależy przyszłość Kościoła i ewangelizacji. Dlatego Komisja Konferencji Episkopatu Polski ds. Polonii i Polaków za Granicą, Komisja KEP ds. Misji i Zespół Pomocy Kościołowi na Wschodzie wraz z Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży organizują w Warszawie Światowy Kongres Młodzieży Polonijnej, który rozpocznie się wieczorem w niedzielę 17 lipca, a zakończy w środę 20 lipca. Młodzież uczestnicząca w tym spotkaniu stanowić będzie od 20-31.07.2016 r. jedną grupę w ramach ŚDM. Po Kongresie grupa włączy się

w diecezjalny etap ŚDM w archidiecezji warszawskiej, po czym uda się do Krakowa. Do udziału w Kongresie zapraszamy ok. 350 przedstawicieli duszpasterstwa młodzieży z całego świata.

Celem spotkania będzie m.in. wymiana doświadczeń związanych z duszpasterstwem młodzieży, integracja katolickiej młodzieży pochodzenia polskiego, żyjącej w różnych częściach świata. Ważną częścią Kongresu będą warsztaty służące budzeniu zaangażowania młodych w środowisku kościelnym (parafie, ośrodki duszpasterstwa polskojęzycznego) i lokalnym, gdzie żyją na co dzień. Przewidujemy także udział wielu znanych osób zaangażowanych w życie Kościoła oraz świadectwa młodzieży, która prowadzi bardzo ciekawe inicjatywy w swoich parafiach.

Miejscem Kongresu będzie Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W czasie pobytu w Warszawie młodzież zamieszka u rodzin z pobliskich parafii.

Przesyłam wstępną zapowiedź Kongresu i proszę o rozeznanie kto mógłby wziąć udział w Kongresie Polonijnym jako przedstawiciel waszego duszpasterstwa młodzieży. Delegację, która nie powinna przekraczać 3 osób powinny stanowić osoby w wieku od 18 do 35 lat, które są już zaangażowane lub mogą się w przyszłości zaangażować w duszpasterstwo młodzieży.

Obecnie prowadzimy starania zmierzające do maksymalnego obniżenia kosztów Kongresu oraz możliwości wsparcia finansowego dla delegacji z krajów uboższych - łącznie z kosztami podróży. Po sfinalizowaniu rozmów z ewentualnymi partnerami (m.in. MSZ) w październiku przewidujemy rozesłanie zaproszeń oraz szczegółowych informacji dotyczących programu Kongresu.

Łączę wyrazy szacunku i modlitwy

+ *Wiesław Lechowicz*

bp Wiesław Lechowicz

Delegat KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej

Nowy proboszcz Polonii w Rio de Janeiro

W niedzielę 8 marca podczas uroczystej Mszy św. ks. Jan Flig SChr objął posługę proboszcza w polskiej parafii personalnej pw. Matki Bożej Jasnogórskiej w Rio de Janeiro.

Liturgiczne objęcie parafii nastąpiło podczas Mszy św. odprawionej w języku portugalskim, której przewodniczył biskup pomocniczy ar-

chdiecezji riowskiej Luiz Henrique. Hierarcha wygłosił okolicznościowe kazanie.

Obecny był także prowincjał chrystusowców w Brazylii ks. Kazimierz Długosz SChr, który dokonał aktu wprowadzenia w posługę nowego proboszcza podczas Mszy św. odprawionej dla wspólnoty polonijnej.

Uroczysta niedzielna liturgia oraz tradycyjne spotkanie Polaków po Mszy św. były też okazją do podziękowania ks. Janowi Sobierajowi SChr dotychczasowemu duszpasterzowi riowskiej Polonii. Za: www.brazylia.chrystusowcy.pl

Oto jak prof. dr Aleksandra Sliwowska Bartsch opisuje uroczystość objęcia parafii polskiej przez ks. Jana Fliga SChr. „W klimacie dużych emocji wspólnota polska w Rio de Janeiro przyjęła podczas uroczystej Mszy św. swojego nowego proboszcza ks. Jana Fliga, który pełni posługę w Brazylii od 1990 r.

We Mszy św., której przewodniczył ks. prowincjał Kazimierz Długosz SChr uczestniczył także ks. Jan Sobieraj SChr, który po 16 latach oddanej pracy Polakom w Cudownym Mieście został przeniesiony do innej posługi.

Była to okazja, aby wierni mogli jeszcze raz podziękować ks. Janowi Sobierajowi SChr za tyle lat przyjaźni i poświęcenia. Należy tutaj pod-

kreślić, że jak dobry pasterz, ks. Sobieraj zawsze dawał cenne wskazówki tym wszystkim, którzy go poszukiwali, prowadząc ich ku drodze Prawdy i Życia, ku drodze do Jezusa Chrystusa. Pod koniec celebracji nowy proboszcz ks. Jan Flig wyraził swoją radość bycia ponownie w Rio de Janeiro, gdzie posługiwał jako proboszcz Polaków od 1996 do 1998 i zaprosił wszystkich do pracy wspólnotowej na rzecz utrwalania wartości polskich i do większej integracji ze społecznością brazylijską.

Po Mszy św., wszyscy mogli uczestniczyć we wspólnym spotkaniu przy suto zastawionym stole, przygotowanym przez panią Genowefę Szczepurę. Śpiewano także piosenki na pożegnanie ks. Jana Sobieraja życząc Mu, aby momenty przeżywane do tej pory były dla niego wsparciem w postępie ku przyszłości w zdrowiu, jak też by przyświecała mu pewność, że będą jeszcze liczne spotkania dzięki błogosławieństwu Matki Matek i z prośbą o specjalną opiekę, aby ks. Sobieraj nadal niósł miłość tym wszystkim, którzy go otaczają”. Powyżej zamieszczone zdjęcia zostały udostępnione przez prof. dr Aleksandrę SLIWOWSKĄ BARTSCH

Wizyta arcybiskupa częstochowskiego Wacława Depo w Brazylii

W kwietniu br. przebywał w Brazylii J. E. arcybiskup częstochowski Wacław Depo. Ordynariusz częstochowski

przybył do tego kraju na zaproszenie ks. Kazimierza Długosza SChr – prowincjała chrystusowców w Brazylii. Głównym motywem przybycia polskiego hierarchy było poprowadzenie sześciodniowych rekolekcji dla chrystusowców, które odbywały się w domu rekolekcyjnym

ojców jezuitów we Florianópolis, w stolicy stanu Santa Catarina. Pierwszym etapem podróży było Rio de Janeiro, gdzie J. E. arcybiskup Depo sprawował w

polskim kościele uroczystą Mszę św. dla Polonii i spotkał się z rodakami w sali na kawie. Na początku celebracji słowa powitania do polskiego gościa skierowała prof. dr Aleksandra Sliwowska Bartsch podkreślając swoje wzruszenie, jak też patriotyzm społeczności polskiej w Rio de Janeiro. Poniżej zamieszczamy przemówienie prof. Aleksandry.

*Ekscelencjo,
Najdostojniejszy księże arcybiskupie,
Serdecznie witamy księdza arcybiskupa, dziękując za przybycie do naszego Polskiego Kościoła. W tym miejscu od 61 lat wraz z Towarzystwem Dobroczynnym Polonia i ze Stowarzyszeniem Polskich Kombatantów obchodzimy w duchu demokratycznym, wszystkie święta kościelne i narodowe wcielając w życie słowa naszego wielkiego Rodaka, świętego papieża Jana Pawła II: "w najgorszych nawet okolicznościach, zmieniając środowisko, obywatelstwo, nie wypieraj się nigdy wiary i tradycji przodków, pamiętając, że mieć rodzinę-naród, jest to wielki przywilej wynikający z prawa człowieka, ale i nie zapomnij o tym, że Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek."*

Jesteśmy potomkami Polaków, którzy w różnych okresach burzliwej historii Polski musieli opuścić swoją Ojczyznę i budować nowe życie w dalekim tropikalnym kraju, Brazylii. Obce zwyczaje, obcy język, inny klimat, sprawiły im wiele trudności ale zostały zrekompensowane gościnnością i serdecznością Brazylijczyków.

Pomimo tego, że nie urodziliśmy się w Polsce, lub tylko urodziliśmy się ale całe życie żyjemy poza nią, pomimo tego że nie mamy nieraz z różnych powodów polskiego obywatelstwa to, chcemy z całą mocą powiedzieć, że czujemy się Polakami. Nasi rodzice, kościół, uczyli nas kochać i szanować Polskę, gdzie biło serce naszych przodków.

Pielęgnowujemy tą wpojona nam miłość w różny sposób, chociażby przez uczestnictwo w Mszach świętych po polsku w każdą niedzielę, czy też przez spotkania i akademie z okazji polskich świąt narodowych.

Pogłębiamy historyczny szacunek brazylijski do kraju nad Wisłą z godłem orła białego w koronie.

Jest w naszej wspólnocie także młoda emigracja, już dobrowolna, która przez swoją obecność, pomaga nam przybliżyć się do utraczonej niegdyś ojczyzny, przez współczesny język i obyczaje.

W roku 1991 wraz z profesorem Rodrigo Lychowskim zostałam wysłana przez naszego ówczesnego proboszcza, aktualnego rektora Misji Polskiej w Brazylii, księdza Zdzisława Malczewskiego na spotkanie ze świętym Janem Pawłem II podczas Świątowych Dni Młodzieży w Częstochowie.

Księże arcybiskupie, dzisiejsze spotkanie z ordynariuszem archidiecezji częstochowskiej pozwala nam przybliżyć się do tamtych dni, kiedy przeżywaaliśmy chrześcijaństwo w pełni, powtarzając w naszych sercach Abba, Ojcze.

W tym specjalnym dniu w święto Miłosierdzia Bożego, życzymy, aby posługa doczesna Jego Ekscelencji przyniosła obfite owoce i jednoczyła ludzi w jedną Chrystusową owczarnię. Życzymy również Bożej radości, oraz wielu życzliwych serc ludzkich, gotowych przyjść z pomocą w głoszeniu Dobrej Nowiny.

Proszę być pewnym, że nasze polsko-brazylijskie serca, które w naszym kościółku przybliżają się do Polski i przekazują swoim potomkom prawdziwy sens walki o suwerenność, patriotyzm i wolność zawsze będą otwarte na księdza arcybiskupa w tym tropikalnym, zwanym „Cudownym Miastem”, Rio de Janeiro.

Przed zakończeniem Mszy św. ks. proboszcz Jan Flig zaprosił J. E. arcybiskupa oraz obecnych w kościele rodaków na wspólne spotkanie przy tradycyjnej kawie w sali przy kościele.

Tekst i zdjęcia: Aleksandra SLIWOWSKA BARTSCH

Po zakończeniu rekolekcji dla chryśtusowców J. E. arcybiskup Wacław Depo, szlakiem swego poprzednika biskupa Teodora Kubiny, przybył do parafii Rio Claro

do Sul, w Paranie.

Wizyta arcybiskupa częstochowskiego miała szczególne znaczenie, gdyż pierwszy drewniany kościół parafialny, wśród polskich imigrantów nazywany był parańską Częstochową. Ta nazwa utrzymuje się nadal, chociaż obecna świątynia jest już murowana i ma wieżę nieco mniejszą od pierwszego kościoła.

Podczas pobytu w parafii ks. abp Wacław Depo spotkał się z parafianami w kościele, do których skierował specjalne słowa zachęty do wytrwania w wierze. Pobłogosławił także

wykonany przez miejscowego artystę obraz Pani Jasnogórskiej, oraz przekazał dwa różańce: osobisty, który używał codziennie do modlitwy, oraz ten, który otrzymał od Ojca św. Franciszka podczas wizyty *ad limina*. Polski hierarcha na koniec spotkania udzielił wszystkim błogosławieństwa.

Po obiedzie, na który ksiądz proboszcz Anderson Spegiorin SChr zaprosił do wybudowanej ponad 100 lat temu plebanii, J. E. arcybiskup odwiedził kościół filialny pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej. Następnie udał się do parafii w Mallet, gdzie po krótkiej modlitwie w kościele został podjęty na plebanii przez ks. proboszcza Franciszka Adamczyka SChr.

Niniejszą informację przygotowano w oparciu o tekst zamieszczony na portalu Prowincji. Także zdjęcia są z w/w portalu. www.brazylia.chrystusowcy.pl

Obchody 140 lat polskiej obecności w Rio Grande do Sul

17 maja br. we wspólnocie Sete de Castro / Linha Azevedo de Castro, w municypium Carlos Barbosa, odbywało się świętowanie 140 rocznicy przybycia do Rio Grande do Sul pierwszej grupy polskich osadników. Trzeba podkreślić, że już wcześniej – przed 1875 rokiem - pojawiali się Polacy w tym stanie. Jednak za datę zainicjowania obecności polskich imigrantów w tym stanie przyjmuje się rok osiedlenia się grupy naszych osadników we wspomnianej wyżej linii. Tak więc linia Azevedo de Castro uważana jest za kolebkę początków polskiej imigracji w stanie Rio Grande do Sul.

Uroczyste obchody zainaugurowano Mszą św. koncelebrowaną przez trzech księży polskiego pochodzenia!

Świętowanie 140-rocznicy przybycia polskich osadników zaszczylicili swoją obecnością:

José Ivo Sartori – gubernator stanu Rio Grande do Sul, Marek Makowski – konsul generalny RP z Kurytyby, delegacje reprezentujące wspólnoty polonijne rozsiadane w stanie Rio Grande do Sul.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że w 2000 r. odbywały się w tej samej kolonii uroczystości związane ze 125-rocznicą osiedlenia się tam naszych rodaków. Po uroczystej Mszy św. odbyło się poświęcenie postawionego krzyża oraz odsłonięcie pamiątkowej tablicy, której zdjęcie zamieszczamy powyżej! W przyszłym numerze zamieścimy przedruk artykułu z Kalendarza „Ludu” z 1933 r., gdzie anonimowy autor pisze o postawieniu krzyża w 1884 r. w Łęgu, na Pomorzu, dla upamiętnienia wyjazdu rodziny Hamerskich z Pustkowie (okolice Łęgu) do Brazylii. ZM

Świętowanie 25-lecia posługi apostolskiej siostr elżbietanek w Brazylii (1990-2015)

W roku poświęconym przez Kościół życiu konsekrowanemu, Siostry ze Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety (elżbietanki), w dniach od 7 do 21 czerwca br. obchodziły uroczyste w północno-wschodniej części Brazylii, swój srebrny jubileusz posługiwania w tym kraju. Przybyły tutaj 28 lutego 1990 r. i po kursie przygotowawczym w Brasili, 25.06.1990 r., rozpoczęły swoją misję w Parafii Św. Józefa w Maracanaú, w Archidiecezji Fortaleza, w stanie Ceará.

Pierwsze sześć Sióstr, jedna z Niemiec i 5 z Polski od początku zaangażowały się w pracę charytatywno – duszpasterską, szczególnie w pomoc biednym i chorym w ich własnych mieszkaniach oraz – po roku - w urządzonym własnym ambulatorium, a także w Duszpasterstwie Dzieci i

w katechizacji, wspierając wysiłki ewangelizacyjne tutejszego Kościoła.

Dzięki otwartości i pomocy tutejszej ludności a także dzięki kilku następnym przybyłym z Polski Siostram i rodzimym powołaniom, możliwe było otwarcie nowych placówek, których obecnie jest siedem (2 w Ceará, 1 w Pernambuco, 2 w Santa Catarina i 2 w Piaui). To umożliwiło utworzenie jednostki Zgromadzenia, tzw. Regionu Brazylii w 2007, za który obecnie jest odpowiedzialna Przełożona Regionalna Siostra M. Patrycja Sobinek.

Główne uroczystości jubileuszowe, których najważniejszym momentem były zawsze Msze Św. dziękczynne za lata posługi, sprawowali miejscowi biskupi, proboszczowie parafii i kapłani życzliwi i współpracujący z Siostrami. Wśród biskupów celebrujących dziękczynne Msze św. był emerytowany bp pomocniczy Archidiecezji Fortaleza, o. Geraldo Nascimento, OFMCap., który przed 25 laty wraz z Proboszczem wyżej wspomnianej parafii przyjmował pierwsze Siostry.

Świętowanie 25-lecia odbyło się w pięciu północno-wschodnich elżbietańskich wspólnotach, gdyż duża odległość do południowych wspólnot - Blumenau i Itapemy w stanie Santa Catarina - uniemożliwiła przemieszczenie się przybyłych na jubileusz Sióstr, m.in. Matki Generalnej Samueli Werbinskiej wraz z Jej Radą z Rzymu, oraz Sióstr z Polski, Niemiec, Norwegii, Włoch, Rosji, Boliwii i Paragwaju.

Zarówno w Maracanaú i Fortalezie - CE, jak i w Campo Maior i Alto Longá - PI oraz w Cabrobó - PE, wierni wraz z Siostrami przygotowali nie tylko stosowne dla jubileuszu stawy dla ciała, ale także wiele kulturalnych atrakcji specyficznych dla każdego miejsca i czasu, np. tańce typowe dla miesiąca czerwca na północnym wschodzie, tzn. "festa junina", w czasie której można też spróbować typowych dla tego okresu potraw.

Wielokrotnie w czasie refleksji nad przeszłością i radosnych przeżyć tych dni, przejawiały się w różnorodnej formie słowa, którymi pierwsze sześć Sióstr: M. Isabel Altmeppen, M. Teresa Bosiacka, M. Katarzyna Podstawka, M. Patrycja Sobinek, Maria Balcerzak i M. Magdalena Glinka, było powitanych na lotnisku w Fortalezie przez przyjmującego je ks. Proboszcza Oskara Peixoto Filho: *"Stąpajcie mocno, słońce tutaj jest gorące, ziemia jest twarda, ale ludzie są dobrzy"*. A ponieważ wspomnianych sześć Sióstr, dzięki łasce Bożej i pomocy wielu dobrodziejów kontynuuje swoją misję w Brazylii, tym bardziej słowa te nabierały znaczenia i wydźwięku przy podziękowaniach za wytrwanie i podejmowane trudy w rozwoju charyzmatu, pomoc Kościołowi i w życzeniach na przyszłość.

Z okazji jubileuszu została przygotowana w Domu Regionalnym Fortalezie okolicznościowa ciekawa wystawa, ukazująca początki Zgromadzenia w ogólności i w Brazylii, Siostry przybyłe tu z Europy oraz rodzime powołania, które tworzyły i tworzą obecnie Region w Brazylii, a wszystko to w ciekawie skomponowanej scenerii i przyrodzie typowej dla Ziemi Krzyża Południa.

Siostra M. Katarzyna PODSTAWSKA, elżbietanka

W imieniu naszych Drogich Czytelników życzymy Czcigodnym Siostram Jubilatkom: Bożych łask i opieki Pani Jasnogórskiej w dalszej

służbie wiernym w Kościele tego kraju! Szczęść Boże!

**Towarzystwo T. Kościuszki w Kurytybie -
- najstarsza organizacja polonijna
w Ameryce Łacińskiej obchodziła
125-rocznicę swojej działalności**

Uroczystości zainaugurowano Mszą Świętą, której przewodniczył ks. Lourenço Bier-naski, CM w siedzibie Towarzystwa w Kurytybie. W dalszej części uroczystości odsłonięto tablice pamiątkowe oraz zaprezentowano specjalnie wydany na tę okazję znaczek poczty brazylijskiej. W trakcie spotkania Tito Zeglin – radny Rady Municipium Kurytyby wręczył Denise Sielskiej - prezes tej organizacji dyplom Rady w uznaniu zasług Towarzystwa dla miasta Kurytyby.

W uroczystościach uczestniczył konsul generalny RP Marek Makowski oraz przedstawiciele miejscowej Polonii.

W dalszej części obchodów 125-lecia Towarzystwa im. T. Kościuszki odbyła się uroczysta kolacja w wieczór 15 czerwca br.

Z kolei 17 czerwca miało miejsce otwarcie wystawy poświęconej historii Towarzystwa, oraz prezentacja książki ukazującej historię tej jakże zasłużonej organizacji polonijnej.

**Międzynarodowa konferencja naukowa
na temat „przywództwa polonijnego – jego
roli i wpływu na zachowanie tożsamości
narodowej polskiej emigracji”**

W Warszawie na Uniwersytecie Kard.

Stefana Wyszyńskiego (UKSW), w Auli Schumana w Audytorium Maximum, w dniach od 12-13 czerwca 2015 r. odbywała się międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana przez Światową Radę Badań nad Polonią przy współpracy z: Instytutem Nauk Historycznych, Katedry

Nauk Pomocniczych Historii UKSW i Kongresem Polonii Amerykańskiej.

Konferencję otworzył prezes Światowej Rady Badań nad Polonią mgr Walter Gołębiowski z USA. On też wygłosił pierwszy referat na temat tegorocznej konferencji. Następnie zabrał głos gospodarz konferencji Jego Magnificencja ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław Dziekoński – rektor wspomnianej uczelni warszawskiej.

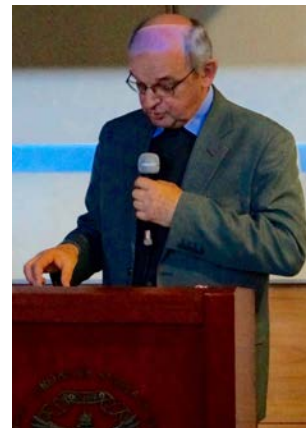

Z kolei przemawiał Jego Ekscelencja biskup dr Wiesław Lechowicz – delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej. Kolejnymi mówcami byli: p. Wojciech Tyciński z Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą MSZ RP oraz p. Senator Stanisław Karczewski - Wice-

marszałek Senatu RP.

Po oficjalnych przemówieniach rozpoczęliśmy naszą konferencję, która okazała się bardzo bogatą i różnorodną, jeśli chodzi o osoby występujące z referatami i prezentujące zagadnienia związane z głównym tematem tegorocznego spotkania.

Referaty, dyskusje koncentrowały się wokół roli przywództwa w środowisku polonijnym w kształtowaniu patriotyzmu naszej emigracji. W ciągu dwóch dni zaprezentowano aż 27 referatów. Wśród prezentujących swoje badania i przemyslenia było dwóch członków Towarzystwa Chrystusowego: ks. prof. dr hab. Bernard Kołodziej SChr: „Chrystusowcy w posłudze Polakom w USA”, a ks. dr Zdzisław Malczewski SChr – rektor PMK w Brazylii: „Czy można mówić o przywództwie wśród Polonii brazylijskiej? Próba zarysowania problematyki”.

Wystąpienia mieli badacze polonijni z Polski reprezentujący kilka ośrodków naukowych, jak też z kilku krajów osiedlenia, takich jak: Austria, Brazylia, Francja, Kanada, USA. Poza prezentującymi swoje referaty wśród uczestników konferencji byli także Polonusi z wymienionych krajów, a także z RPA!

Dwudniowa refleksja i pochylenie się nad tematyką konferencji były bardzo owocne, uboga-

cające, jak też pełne nadziei, jeśli chodzi o przyszłość naszej społeczności polonijnej w świecie. Jednak ze względu na dużą ilość referatów konferencja była także męczącą, gdyż praktycznie brakowało czasu nie tylko na chwilę rozmów ze znanymi osobami z innych spotkań naukowych, odpoczynku, ale także skromny posiłek. Jednak zapominając o tym aspekcie zmęczeniowym trzeba powiedzieć, że warto było uczestniczyć w tym spotkaniu.

Wśród uczestników konferencji pozostało jedynie ubolewanie, że tematyka nie wzbudziła żadnego zainteresowania chociażby ze strony Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” czy też mediów, które się oficjalnie zajmują informowaniem rodaków o życiu polskiej diaspory.

Organizatorem tegorocznej konferencji i jej uczestnikom trzeba z serca pogratulować i podziękować za włożony wkład w to ważne przedsięwzięcie. *Ks. Zdzisław MALCZEWSKI SChr*

Konferencja międzynarodowa na Uniwersytecie Jagiellońskim na temat nauczania języka polskiego w świecie

W najstarszej i najbardziej szanowanej uczelni polskiej, jaką jest Uniwersytet Jagielloński, odbywała się w dniach od 18 do 20 czerwca 2015 r. międzynarodowa konferencja naukowa „O lepsze jutro studiów polonistycznych w świecie”. Wspomniane wydarzenie zostało zorganizowane z okazji jubileuszu 70-lecia prof. dr hab. Władysława Miodunki. Konferencja odbywała się pod honorowym patronatem rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Pierwsza część tego spotkania odbywała się w Auli Collegium Novum UJ. Otwarcia konferencji dokonał rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. Wojciech Nowak.

Po wystąpieniach wielu osobistości nauki, między innymi byłego rektora UJ. prof. dr hab. Franciszka Ziejki, Dostojny jubilat prof. dr hab. Władysław Miodunka został uhonorowany złotym medalem 650-lecia istnienia Uniwersytetu Jagiellońskiego. Część oficjalna wraz z wystąpieniami jubileuszowymi i trwała do południa. Po południu odbyły się obrady plenarna. Intelktualiści z UJ, Paryża, Tokio, Glasgow i Uppsali przedstawili swoje referaty odnośnie wartości języka polskiego.

Na zdjęciu: drugi od prawej: prof. dr HGenryk Siewierski – dyrektor katedry Cypriana K. Norwida na Uniwersytecie w Brasílii (UnB). Po prawej stronie profesora żona prof. dr Marcelo Paiva de Souza z UFPR.

Wieczorem w Domu Gościennym UJ w dzielnicy Przegorzały odbyła się prezentacja tańców i śpiewów w wykonaniu zespołu uniwersyteckiego „Słowianki”. Pracowity i bogaty dzień zakończyliśmy uroczystym bankietem w restauracji na Zamku w Przegorzałach.

Z kolei w Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie Uniwersytetu Jagiellońskiego odbywała się prezentacja 64 referatów w różnych sekcjach tematycznych. Wśród okazałej liczby intelektualistów z Polski i wielu krajów znalazł się jeden przedstawiciel duchowieństwa, a był nim chrystusowiec z Brazylii.

Na zdjęciu od prawej: Jubilat prof. dr hab. Władysław Miodunka oraz zespół „Słowianki” z UJ.

Grupa przedstawicieli polonistyki z Brazylii brała aktywny udział w tej konferencji. Mam tutaj na myśli prof. Henryka Siewierskiego z Uniwersytetu w Brasílii (UnB), prof. Reginy Przybycien i prof. Marcelo Paiva de Souza z Parańskiego Uniwersytetu Federalnego w Kurytybie (UFPR).

Na zdjęciu od prawej: prof. dr Regina Przybycien, prof. dr. Marcelo Paiva de Souza (UFPR) z małżonką.

Także społeczność polonijna była reprezentowana przez prof. dr Natalię Klidzio – wykładowcą na Uniwersytecie w Lublinie (UMCS) oraz ks. rektora Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii.

Na zdjęciu od lewej: prof. dr Regina Przybycien (UFPR), prof. dr. Natalia Klidzio (UMCS).

Ks. Zdzisław zaprezentował referat pt. „Nauczanie języka polskiego w Brazylii. Od szkoły polskich osadników do polonistyki na brazylijskich uczelniach federalnych”.

W ostatnim dniu konferencji odbyły się kolejne obrady plenarne, w których wygłosili swoje referaty przedstawiciele z następujących uczelni: Uniwersytet *La Sapienza* w Rzymie, Uniwersytet Warszawski, Parański Uniwersytet Federalny w Kurytybie, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie.

To ważne, interesujące i ubogacające wydarzenie zakończyło się 20 czerwca w godzinach popołudniowych.

Na zdjęciu od prawej: prof. Tadeusz Paleczny, prof. Władysław Miodunka i ks. rektor PMK w Brazylii

Parafrazując pierwsze zdanie z naszego Hymnu Narodowego można śmiało stwierdzić, że w Brazylii „język polski jeszcze nie zginął” i ma przed sobą dobrze zapowiadającą się przyszłość! Tym ostatnim zdaniem z mojego referatu chciałem zakończyć niniejsze sprawozdanie z konferencji, w której dzięki życzliwości i zrozumieniu Ks. Prowincjała Kazimierza Długosza SChr miałem możliwość uczestniczyć. W tym miejscu wyrażam mojemu Przełożonemu serdeczną wdzięczność, gdyż dzięki Niemu wzięłem udział w czerwcu br. w dwóch ważnych konferencjach naukowych w Polsce. Ks. Z. MALCZEWSKI SChr

**Tylko od nas zależy dalsza przyszłość tego periodyku! W przeciwnym razie może go spotkać los „Polonicusa” ...
Wesprzyj fundusz wydawniczy “Echa” składając dowolną ofiarę:
Bank Itaú, Agencja: 3812,
konto: 29466-2**

Powrócili do Domu Ojca:

⇒ Ks. Wiktor PASZEK CM

24 maja br. w domu zgromadzenia księży misjonarzy w Krakowie na Kleparzu zmarł, w wieku 84 lat, śp. ks. Wiktor Paszek CM.

Urodził się 27 lipca 1931 r. w Kryrach, w diecezji katowickiej. W 1949 r. wstąpił do zgromadzenia misyjnego. 24 czerwca 1956 r. przyjął święcenia kapłańskie przez posługę biskupa Stanisława Rospońda.

W latach 1956-60 pracował w kraju na placówkach swojego zgromadzenia zakonnego. W 1960 r. przybył do Brazylii, gdzie pełnił posługę duszpasterską w ramach misji swojego zgromadzenia, tak zasłużonego dla Polonii i Kościoła. W latach 1981-1983 r. przebywa w Krakowie, na Kleparzu. W 1983 r. ponownie powraca do posługi duszpasterskiej w Brazylii. W 1999 r. powraca na stałe do Polski, gdzie na placówkach zgromadzenia włącza się w pomoc duszpasterską.

29 maja br. w kościele księży misjonarzy w Krakowie na Kleparzu odbywały się uroczystości pogrzebowe śp. Ks. Wiktora. Następnie ciało zasłużonego kapłana zostało złożone do grobowca zgromadzenia na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Za: www.misjonarze.pl

„Śp. Wiktor przez 35 lat pełnił posługę wśród potomków polskich osadników w południowych stanach Brazylii. Był nie tylko proboszczem w parafiach parańskich wincentynów, ale także brał udział w pracach ekipy misjonarzy głoszących tak zwane misje ludowe. Piszący te słowa miał szczęście w początkach swojej posługi duszpasterskiej w tym kraju, gościć grupę misjonarzy Wincentynów, którzy prowadzili misje ludowe w Carlos Gomes. Wśród nich był ks. Wiktor Paszek, który w głoszeniu misji odznaczał się tym, że służył potomkom polskich osadników, głosząc nauki i słuchając spowiedzi w języku polskim.

Ks. Wiktor Paszek znany był wśród Polonii brazylijskiej jako duchowny odpowiedzialny za wypiek tysięcy opłatków bożonarodzeniowych. Od wielu już lat można było zamawiać u niego opłatki, których wypiekiem zajmowali się seminarzyści ze zgromadzenia księży wincentynów. Dzięki rozwijającej się działalności „Braspolu” wzrasta zapotrzebowanie na opłatki. W ciągu kilku ostatnich lat liczba rozprowadzanych opłatków wzrosła z kilku tysięcy do ponad osiemdziesięciu tysięcy. Przed

powrotem do Posłki w 1999 r. ks. Wiktor Paszek podarował dla „Braspolu” maszynkę do wypieku opłatków” (Zob. Z. Malczewski, *Polonii brazylijskiej obraz własny. Zapiski emigranta*, Kurytyba 2007, s. 129-130.). RIP.

⇒ Ks. Paulo JUBEL

16 czerwca br. ks. Paulo Jubel, w wieku 78 lat, zmarł w szpitalu „Nossa Senhora das Graças” w Kurytybie. W ostatnich latach pełnił posługę w parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w dzielnicy Guabirubá.

Uprzednio pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji w archidiecezji kurytybskiej. Jako sekretarz ówczesnego arcybiskupa Pedro Fedalto towarzyszył mu w 1974 r. w podróży po Polsce.

Ten polonijny kapłan diecezjalny dał się poznać w archidiecezji kurytybskiej jako gorliwy pasterz, jak też podkreślający swoje polskie pochodzenie. Lubił - przy różnych okazjach - rozmawiać po polsku. Swoją miłość do Polski okazywał w sposób zewnętrzny i publiczny. Jednym z takich przykładów było to, że na przodzie samochodu, po obydwu stronach miał umieszczone sporej wielkości metalowe polskie Orły! Ten symbol Polski często wzbudzał zainteresowanie. Śp. Ks. Paweł ubił wyjaśniać ciekawym znaczenie tych symboli.

16 czerwca br. trumna z ciałem zmarłego kapłana została przewieziona do kościoła, gdzie pełnił posługę duszpasterską. O godz. 18,00 była sprawowana Msza św. przez biskupa pomocniczego archidiecezji José Mário Angonese. Następnie trumna została przewieziona do Campo Largo, gdzie o godz. 20,00 była sprawowana Msza św. w kościele pw. Matki Bożej Bolesnej.

17 czerwca o godz. 9,00 w tym samym kościele w Campo Largo arcybiskup senior Pedro Fedalto przewodniczył Mszy św. pogrzebowej. Wśród koncelebrujących był również biskup pomocniczy archidiecezji Rafael Biernaski. Następnie ciało zmarłego kapłana zostało złożone w grobie. Śp. Ks. Paulo pozostawił wśród polskich i polonijnych kapłanów w Kurytybie dobre wspomnienia. Był człowiekiem głębokiej wiary, ale także wielkiej kultury! RIP.

⇒ Ks. Leon ŁODZIŃSKI

2 sierpnia br. zmarł w Łomnicy (powiat Nowy Tomyśl), w 86 roku życia, ks. Leon: wieloletni misjonarz w Brazylii.

Śp. ks. Leon urodził się 30 grudnia 1929 r. we wspomnianej wyżej Łomnicy, parafia Zbąszyń, w ziemi poznańskiej. Do szkoły podstawowej uczęszczał w rodzinnej wiosce.

Wybuch drugiej wojny światowej przerwał nauczanie. Po zakończeniu wojny kontynuował naukę. W 1949 r. ukończył szkołę średnią w Małym Seminarium

Duchownym Ojców Oblatów w Lublińcu Śląskim i rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Siedlcach.

4 czerwca 1955 r. przez posługę biskupa Ignacego Świrskiego przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1955-1962 pełnił posługę duszpasterską w diecezji siedleckiej (parafie: Sobienie Jeziory, Sarnaki, Grębków).

W 1962 r., za zgodą swojego biskupa, wyjechał na misje do Afryki (Kapsztad), aby poświęcić się pracy wśród polskim imigrantów.

Pod koniec 1963 r., na zaproszenie biskupa Pedro Filipaka przybył do Brazylii, aby tutaj pełnić posługę misyjną. W latach 1964-1966 pracował duszpastersko w Sangés (parafia św. Sebastiana). Z kolei od 1966 do 2008 r. - nieprzerwanie przez 42 lata - w parafii św. Sebastiana w Wenceslau Braz. Te dwie wspomniane parafie należą do diecezji Jacarezinho, w stanie Paraná. W ewangelizacji posługiwał się stacją radiową i prowadził systematyczne duszpasterstwo.

W dowód uznania za zaangażowanie w pracach religijno-społecznych został uhonorowany tytułem obywatela miasta Wenceslau Braz.

6 stycznia 1991 r. otrzymał godność kanonika honorowego Kapituły Katedralnej w Siedlcach. 7 czerwca 2005 r. papież Benedykt XVI odznaczył go godnością k honorowego kapłana Jego Świątobliwości (prałat). 4 czerwca 2005 r. uroczyste obchodził jubileusz 50 lat kapłaństwa i 40 lat posługi w parafii w Wenceslau Bras.

Mając prawie 80 lat zdecydował w czerwcu 2008 r. powrócić do Polski i zamieszkał w swojej rodzinnej miejscowości.

Przy wsparciu proboszcza parafii Łomnica wydał w 2012 r. album „Z Bogiem przez świat”, opatrzony wieloma zdjęciami, gdzie ukazał swoją posługę kapłańską i misyjną.

W miarę swoich sił pomagał w parafii Łomnica. Mimo pogarszającego się zdrowia doczekał i uroczyste świętował w 2015 r. diamentowy jubileusz 60-lecia kapłaństwa w parafii, gdzie

był ochrzczony w Zbąszyniu oraz parafii rodzinnej w Łomnicy.

Uroczystości pogrzebowe śp. Ks. Leona, który chlubnie wpisał się w misyjną posługę polskich kapłanów, odbyły się 6 sierpnia br. w kościele św. Wawrzyńca w Łomnicy. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył biskup pomocniczy diecezji siedleckiej Piotr Sawczuk. Ciało zmarłego kapłana zostało złożone na miejscowym cmentarzu. RIP. Za: www.podlasie24.pl/miasto-siedlce/kosciol

Przykład jedności polonijnej

27 czerwca br. w Towarzystwie Polonia w Porto Alegre grupa aktywnych Polonusów zorganizowała spotkanie przy herbatce. Celem tego polonijnego spotkania było zdobycie funduszy na konieczny remont kościoła polskiego pod wezwaniem Pani Jasnogórskiej w tym mieście.

Wyjaśnienie dla niezorientowanych Czytelników naszego periodyku. Otóż, w stolicy stanu Rio Grand do Sul, od ponad 100 lat istnieje bardzo aktywne Towarzystwo Polonia. Zaś od kilkudziesięciu lat wspólnota polonijna ma do swojej dyspozycji kościół polski oraz kapelanię polską. Niestety, po kilkudziesięcioletniej, ofiarnej posłudze w kapelani polskiej, księża wincentyni zdecydowali o wyłączeniu się z tego duszpasterstwa. Z tego powodu, od kilku już lat, miejscowa wspólnota polonijna pozostała bez stałej opieki duszpasterza polskiego. Przez pewien czas kapłani polskiego pochodzenia sprawowali sporadycznie Msze św. dla tamtejszej Polonii. W tym okresie, kilka razy, miałem możliwość udania się z Kurytyby do Porto Alegre, aby w ważniejsze święta sprawować dla Polonii świąteczną Eucharystię.

Pojawiła się możliwość zapewnienia Polonii w Porto Alegre stałej opieki przez polskiego duszpasterza. Rzeczywistość ta wpłynęła na kilku liderów polonijnych, którzy rozpoczęli starania o remont i malowanie kościoła polskiego. Jak wynika z informacji nadchodzących do rektora PMK wspólnota polonijna ożywiła się możliwością reaktywowania kapelani polskiej.

Nowy duch wstąpił we wspólnotę dotkniętą pewną inercją spowodowaną brakiem polskiego księdza. Paulo Ratkiewicz – prezes Towarzystwa

Polonia wraz z zarządem tej szacownej organizacji polonijnej wyszedł naprzeciw tej polonijnej mobilizacji. Przy kościele polskim nie ma żadnej sali, aby wspólnota mogła organizować jakieś spotkania towarzyskie. Stąd piękny gest zarządu Towarzystwa Polonia: udostępnienie sali przez tę organizację, aby odbyło się polonijne spotkanie przy herbatce.

Pierwsze tego rodzaju spotkanie było wielkim sukcesem, jak pisze dr Vitoldo Krolokowski do rektora PMK. W spotkaniu wzięło udział 252 osoby. Na to spotkanie przygotowano między innymi: polską kielbasę, chrzan, pączki. Wanda Arusiewicz, której mama zmarła na 10 dni przed spotkaniem przy herbatce, pomimo żałoby zaangażowała się i przygotowała 440 paczków. Ponoć, jak wspomina dr Vitoldo Królikowski, pączki rozszły się, jak woda...

Nie jestem w stanie wymieniać wszystkich zaangażowanych osób w organizację tego spotkania. Kilka przedsiębiorców udzieliło swojego realnego poparcia. Wiele donacji w postaci: produktów żywnościowych, herbat, kwiatów. Nie można zapomnieć o występujących muzykach, czy pokazie mody! Ponadto Agata Grochot dos Santos (z Santo Antônio do Palma, koło Passo Fundo), Kariane Modelski (z Nova Prata) zajmujące się rzemiosłem polonijnym (przejechały jakieś 200 km) i przybyły specjalnie do Porto Alegre, aby zaprezentować swoje przepiękne polskie rękodziełnictwo. Oczywiście był także obecny wśród polonijnych rękodzielniczek Ademir Grzeszczak – dyrektor Centrum studiów polonijnych im. Karola Wojtyły (CEKAW) i zarazem wła-

ściciel „Wawel Art.”, zajmujący się sprowadzaniem z Polski i sprzedażą wyrobów sztuki ludowej.

Uczestniczący w spotkaniu Polonusi prosili o powtórkę w niedalekiej przyszłości! To znak, że społeczność polonijna żyjąca w rozproszeniu na terenie metropolii Porto Alegre potrzebuje takich, wspólnych spotkań!

Dochód ze spotkania herbatkowego z pewnością zostanie dobrze zainwestowany w konieczne naprawy, jak też malowanie kościoła polskiego!

Obyśmy takich przykładów wzajemnej współpracy mieli więcej! Raduje się serce polskie, kiedy dostrzega, jak organizacje polonijne potrafią otwierać swoje siedziby i współpracować - jak w przypadku Porto Alegre - z kapelanią polską! Uważam, że organizacja polonijna i duszpasterstwo polskie stanowią w danym mieście dwa płuca, które wzajemnie się uzupełniają i potrzebują! Kto na tym wychodzi z dużym pożytkiem to, społeczność polonijna! Wobec zarządu Towarzystwa Polonia w Porto Alegre, oraz osób zaangażowanych w organizację wspomnianego spotkania, a także tych, którzy uczestniczyli i współpracowali, by spotkanie było sukcesem, składam szczerą wdzięczność, uznanie i uszanowanie!

*Zdjęcia z: Facebook/Sociedade Polonia
Ks. Zdzisław MALCZEWSKI SChr*

Czy można zapomnieć?

19 sierpnia br. przypada szczególna rocznica! Mija 15 lat, jak PAN ŻYCIA wezwał do siebie jednego z najbardziej znaczących Polonusów w Brazylii. Tego dnia zmarł nagle śp. prof. dr Ruy Christovam Wachowicz, nauczyciel akademicki w Parańskim Uniwersytecie Federalnym w Kurytybie i zasłużony badacz dziejów polskiej imigracji w Brazylii. Po śmierci śp. Prof. Ruya pisałem między innymi: „... Nagła śmierć tego wybitnego, zasłużonego intelektualisty polonijnego jest dużą stratą dla nauki brazylijskiej. Jego odejście pozostawia wielką bliznę na współczesnym obliczu tutejszej Polonii. Po ludzku spojrzawszy na tę śmierć, można powiedzieć, że przyszła ona za wcześnie. Odszedł od nas Człowiek w młodym wieku, w 61 roku życia. Stało się to w czasie, kiedy grupa intelektualistów polonijnych stawiała

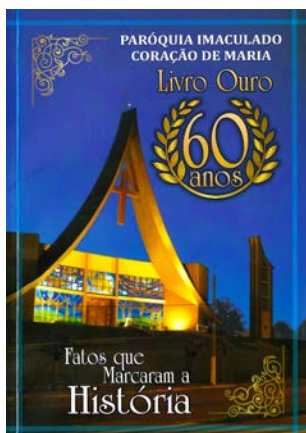
przed sobą ambitne zadania, natury naukowej, związane z – szeroko rozumianą – problematyką Polonii brazylijskiej. (...)

Ka każdym, kto miał okazję dyskutować z prof. Ruyem Wachowiczem na temat złożonej problematyki historii polskiej emigracji w Brazylii, takie spotkanie wywierało niezapomniane wspomnienia...” Zob.: Z. Malczewski TChr, *Polonii brazylijskiej obraz własny*, Kurytyba 2007, s. 168-169.

Niniejszy numer „Echa Polonii Brazylijskiej” ukazał się dzięki ofiarności Państwa Wandy i Zbigniewa LUTYCH z Wrocławia! Hojnym ofiarodawcom składamy Staropolskie „Bóg zapłać”!

Polonusi piszą i wydają ...

Polscy osadnicy kolonizowali wiele regionów brazylijskich. Spośród ostatnich terenów, gdzie osiedlili się Polacy był region „Jagoda” - nazwany dla uczczenia jednej z córek Marszałka Józefa Piłsudskiego. Obszary przyszłej kolonii Jagodo nabyła w 1931 r. parańska Spółka Kolonizacyjno-Handlowa, polska instytucja osadnicza. Kolonizacja rozpoczęła się w 1936 r. Aktualnie miasteczko nosi nazwę: Quedas do Iguaçú.

W związku z 60-rocznicą utworzenia parafii pod wezwaniem Niepokalanego Serca Maryi ukazała się książka upamiętniająca religijną historię katolickiej wspólnoty, w której Polacy, tak duchowni, jak i świeccy odegrali znaczącą rolę. W książce liczącej ponad 180 stron zamieszczono dużo kolorowych zdjęć. Anita Nogueira de Lima i Roseli Aparecida de Souza

- autorki wspomnianej książki w zdecydowanej mierze oparły się na gotowych tekstach autorstwa ks. Józefa Wojnara SChr, który publikował - w biuletynie parafialnym „Comunidade de Fé” - informacje związane z historią kolonizacji i wiary tam-

tejszej społeczności lokalnej. Ks. Z.

Anonsujemy, że ukazał się już piąty numer (maj - sierpień 2015) periodyku elektronicznego wydawanego z dynamizmem przez grupę członków Towarzystwa dobroczynnego „Polonia” w Rio de Janeiro.

Jest to kwartalnik publikowany w języku portugalskim zawierający wiele informacji o Polonii żyjącej w Rio de Janeiro i sprawach polsko-brazylijskich. Życzymy ekipie redakcyjnej sukcesów w dalszym wydawaniu pisma i zdobywania i zdobywania nowych czytelników, jak też autorów ciekawych tekstów.

Nowy periodyk we wspólnocie polonijnej

Z okazji zbliżającej się uroczystości Pani Jasnogórskiej, Patronki Kościoła Polskiego i wspólnoty polonijnej w Porto Alegre (stolicy stanu Rio Grande do Sul) staraniem rektora Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii został wydany pierwszy, specjalny numer pisma, które oddane zostanie tamtejszym Polonusom w dwu językach: po polsku i portugalsku. Przekazanie periodyku nastąpi podczas obchodów Patronki Kapelanii Polskiej Pani Jasnogórskiej w niedzielę 30 sierpnia br.!

Wydawca periodyku ma nadzieję, że pismo spotka się z dobrym przyjęciem we wspólnocie polsko-brazylijskiej w Porto Alegre i w przyszłości będzie się ukazywało regularnie ku poźczeniu wiary i polskości naszych rodaków zamieszkujących w stolicy stanu Rio Grande do Sul oraz miastach należących do metropolii Porto Alegre. ZM.

***Popieraj polskojęzyczną prasę polonijną!
Od Ciebie zależy jej przyszłość w Brazylii ...***

Biuletyn „Echa Polonii Brazylijskiej” został przygotowany do druku w *Chalupniczej Oficynie Komputerowej ZM w Kurytybie*. Nakład 500 egz. Projekt winiety: Eluta Stańko-Smierchalska z wydawnictwa „Hlondianum” w Poznaniu. PMK nie ponosi odpowiedzialności za treść artykułów autorskich. Zezwala się na dokonywanie przedruków pod warunkiem podawania źródła. Materiały do publikacji prosimy przysyłać na adres siedziby rektora PMK: Rua Gilherme Ihlenfeldt, 1037 - 82620-035 Curitiba - PR lub na adres elektroniczny: revista@polonicus.com.br; reitor@polska-misja.com.br Periodyk jest również do dyspozycji w wersji elektronicznej w witrynie: www.polska-misja.com.br